

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilov avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Tržaško šolsko vprašanje.

Trst, 24. oktobra 1908.

Tudi „Učiteljski Tovarish“ je o tem vprašanju že večkrat govoril. Toda ne samo ta list, ampak vsi v političnem življenju tržaških Slovencev sodelujoči faktorji niso imeli v označenju postopanja šolske uprave ob reševanju tržaškega šolskega vprašanja druge besede nego — škandal!

Nad eno četrstoletje se že vleče to vprašanje zaradi slepega sovraštva naših narodnih nasprotnikov. Oni faktorji pa, ki si niso upali odkriti in naravnost priznati tega nasprotstva, so cepili dlake na šolskih zakonov. Govorili so mnogo, samo, da so mogli reči: Ne! —

Tako so zavlačevali rešitev tega kulturnega vprašanja. Mrtva črka zakona — delo mož, ki svojo modrost skladajo na zeleno mizo, a nimajo smisla za tisočere variacije potreb resničnega življenja in bi radi vse življenje nategnili na kopito svojih lepih teorij — mrtva črka je bila našim šolskim oblastvom nad živo potrebo naroda, hrepenečega po naobrazbi, prosečega: Dajte mi pogojev za moj razvoj, pogojev, ki imam do njih pravico po pisanem in etičnem zakonu, pogojev, ki bi se ne smeli odrekati nikomur na svetu!

A mi smo vendar nad eno četrstoletje gledali to, kar je puljski „Giornoletto“ označil z besedami: to ne bi bilo možno v nobeni drugi deželi! Nad eno četrstoletje je narod milo prosil šole — ali si morete misliti plemenitejši in opravičenejši prošnje?! — sredstev za svoj kulturni napredek, ker so se srdito upirali temu eni iz očitnega sovraštva, drugi iz prikritega nasprotstva! Dolgo je narod milo prosil v imenu etičnega prava, v imenu vzvišenih smotrov vseobče kulture in tudi v imenu humanitete. Ali srea nasprotujočih sil so ostajala zakrnjena — pri Bogu je usmiljenje, prinjnih pa gani bilo!

Ljudstvo je prosilo, ker je prošnja v njegovi blagi, popustljivi, golobji naravi. Pro-

silo je, vedno verujoč v moč pravice. Toda prosilo je zaman. Niso ga hoteli uslišati. In ko je bila nada, da se tržaškimi Slovencem vendar enkrat uresniči želja njihovega koprnenja, pa so znali nasprotniki z rafinirano iznajdljivostjo ustvarjati nove težave. Vlagale so se prošnje, uprizarjale so se komedije z raznimi komisionalnimi poizvedovanji, akti so se gromadili in romali iz Trsta na Dunaj in z Dunaja v Trst!

Ljudstvo pa je zaman čakalo na toliko zaželeno šolo . . .

Jeli potemtakem kaka psihološka zagonetka, ako se je začel v duši ljudstva razvijati preobrat: ljudstvo, ki je želelo in prosilo, je postajalo nevoljno, je začelo energično protestirati in zahtevati. In iz nevolje se je razvilo ogorčenje. Posebno v zadnjem času. In edino le zaupanje ljudstva v voditelje, ki so tolažili in obenem požrtvovalno delovali za rešitev našega šolskega vprašanja, se je bilo zahvaliti, da ni prišlo do hrupnih in silnih erupcij na tržaških ulicah!

In šele 18. t. m. je prišla vest, da se je vlada končno vendar odločila k prvemu koraku do rešenja našega šolskega vprašanja, kakor smo priobčili že zadnjič nakratko. A v dejstvu, da se je od kompetentne strani najprej obvestilo o tem državnega poslanca dr. Rybača, je tudi že povedano, kdo je s svojim trudom v polni meri zaslužil, da so mu tržaški Slovenci iz srca hvaležni. Dr. Rybač je bil, ki je zlasti v zadnjem času vso svojo skrb in ves svoj trud posvečal rešitvi našega šolskega vprašanja. A nehvaležno bi bilo, ako bi se v tem trenutku ne spominjali še drugega moža, ki je slovensko šolo v Trstu smatral za svojo prvo, takorekoč življensko nalogo. Dr. Gregorin je bil, ki je od prvega začetka — nad 25 let — zastavljal svoje delo za rešitev tega vprašanja.

Imeni dr. Rybača in dr. Gregorina ostane neizbrisno spojeni s tržaškimi šolskimi vprašanjem. To je treba konstatirati resnici na ljubo,

Storjen je torej prvi in — nadejamo se — odločilni korak. In danes kličemo na naslov vlade: Kar je storila, tega ne smatramo za rešitev tržaškega šolskega vprašanja! Nadaljni koraki so vladi v neizogibno dolžnost. In ljudstvo bo toliko časa vztrajalo ob svoji zahtevi, dokler ne pride to vprašanje do popolne rešitve.

Rečena bodi še ena odkrita beseda na naslov vlade! Ako bi hotela vlada končno rešitev tega vprašanja tako zavlačevati, kakor se je to zgodilo doslej, tedaj pride do izbruhov razjarjene ljudske duše. Pravica do šolske izobrazbe je najnaravnije in najelementarnejše pravo vsakega naroda. Vlada moderne države, ki hoče odrekati ljudstvu to pravo, ne zasluži nikake obzirnosti, ker greši proti pravici naroda.

Postopanje s tržaškimi šolskimi vprašanjem je bil škandal. Ta škandal se ne sme nadaljevati — to si naj centralna vlada dobro zapomni!

Dež. nadzornik dr. Kauer.

Dunaj, 25. oktobra 1908.

Dr. Robert Kauer, dosedanji profesor na državni gimnaziji v III. dunajskem okraju in privatni docent na dunajskem vseučilišču, je provizorično dodeljen c. kr. namestništvu v Trstu. Poverjeni so mu posli deželnega šolskega nadzornika za Primorje: za srednje šole v vsem Primorju in za državne ljudske šole v Trstu.

Dr. Kauer ima šele 33 let! Po svojem mišljenju je najodločnejši Nemeč, in ga morda ni med vsem učiteljskim osebjem Dunaja, ki bi ga presežal v tem pogledu. Na zavodu, kjer je služil doslej, in med vsemi tovariši je ta mladi mož na glasu zaradi svojega intransigentnega postopanja. V najboljšo ilustracijo nam je dejstvo, da so ga zaradi njegove neznosnosti skoro vsako leto premeščali z enega zavoda na drug zavod.

Za to mesto je bil baje predestiniran že

iz Gorice slaboznani dr. Streinz. Ker bi utegnil kdo misliti, da je dr. Kauer manjše zlo v primeri z dr. Streinzem, ker je za Slovence v Primorju velike važnosti, kako, v kaki smeri, v kakem duhu in s kakimi tendencami se vodijo posli nadzorstva nad srednjimi šolami v Primorju in nad državnimi ljudskimi šolami v Trstu, smo smatrali za svojo dolžnost, da nekoliko pozvemo o novem deželnem šolskem nadzorniku dr. Kauerju.

Pri tem nas je še posebno vodila misel na dejstvo, da ima deželni šolski nadzornik važno besedo v personalnih stvareh, to je ob predlaganju učiteljev, ki se imajo imenovati na te zavode, torej ob vprašanjih, ki so odločilne važnosti za duha in sistem, ki naj vladata na teh zavodih!

Rezultat naših pozvedovanj je tak, da moremo že danes zaklicati: Lasciate ogni speranza! Če bi se vdajali pričakovanju, da se bo odslej ob vodstvu nadzorniških poslov nad našimi srednjimi šolami modrejše in pravičnejše uvaževalo narodnost in praktične potrebe prebivalstva in značaj dežele, je veliko razočaranje neizogibno.

V Primorju so rešeni dr. Streinza zložili so dr. Kauerja: prišli so z dežja pod kap! Zakaj kakor nad prvimi tako bodo tudi nad drugim stražili nadzorniki — poslanec Dobernig in tovariši, ki so od naučnega ministra neizprosno zahtevali, da imenuj dr. Kauerja za deželnega šolskega nadzornika v Primorju. S tem je menda povedano — vse!

Ako je bil dr. Kauer že na Dunaju tako prononsiran, kakšen bo šele v Trstu, kjer bo moral vršiti misijo po — Dobernigovem namenu! — Konstatujem dejstvo, da se celo Dunajčani čudijo temu imenovanju. Ali je treba šele praviti, kako se bo postopalo ob imenovanju učiteljev na državne učne zavode v Primorju?! Odpira se nam žalostna perspektiva v nov začetek dobe Lesckanowsky-Swidastolz!

Imenovanje dr. Kauerja je le provizorično. Z ozirom na njegovo kvaliteto na eni

LISTEK.

† Stanko Petrovec.

„Pikov as boste dali, oče župan! — Kar dajte ga, je že izgubljen. Kaj pa tako gledate, saj sem vam pravil, da ne znate igrati.“

„Ti boš mene učil, otročaj! Igral sem ko tebe ni bilo niti še na svetu.“

„Strinjam se s tem, toda partija je moja in portorika tudi, kar je naravna posledica najine igre.“

„Tukaj jo imaš, ali v mojo hišo mi ne hodi več sleparit; zapomni si to enkratza vselej. Kar nima človek dovolj dela in drugih sitnosti, me ta otročaj jezi in draži še s to peklensko igro. Mar bi bil legel za pol ure in se nekoliko oddahnil, ne da sem se spustil v igro s tem človekom, ki mi ni mar nič drugega, kakor kako bi izžemal svojega bližnjega na lahek in zabaven način. Tukaj imaš portoriko, a poberi se mi takoj ven! V sobi mi ne boš kadil, mene duši kašelj; in ti imaš pa tudi kaj oprava v mlekarni. Ali pa morda misliš, da smo mlekarno zato ustanovili, da jo

boš zanemarjal in postavil po vasi brez dela? Če misliš tako, potem se jako motiš, prijatelj, in mene ne poznaš še. Sploh pa, veš kaj? V 14 dneh se mi spravi odtod! To ti ukazujem kot načelnik mlekarne in kot občinski predstojnik obenem, sicer te dam iztirati in odgnati na Kranjsko, odkoder si prišel.“

Osorne besede, kaj? Toda Stanka se niso prijele prav nič, saj jih je bil vajen slišati, odkar je bil prišel v Črniče in odkar sta kvartala z očetom županom. In kvartala sta dve leti najmanj po trikrat na teden.

Niti na misel mu ni prišlo, da bi bil odšel, ampak kar našgal si je portoriko in spuščal goste dime očetu županu in načelniku mlekarne naravnost v obraz. A ta si je navzlic kašlju našgal tudi svojo ter strahovito zabavljaj Petrovecu in ga obkladal z vsemi mogočimi primki. Stanka pa je to imenitno zabavalo. Bolj kot se je župan jezil, bolj se je Stanko smejal, zakaj vedel je dobro, da je bila vsa županova jeza le izbruh sramote zaradi izgubljene igre, in da sree načelnika mlekarne niti ni vedelo, kar so govorila usta.

Ob takih prilikah, ki so se dogajale pogosto, je Stanko kar moral sedeti poleg župana

ter piti in jesti na njegov račun, četudi ga je župan v enomer podil, naj se mu pobere izpred oči. Bog ne daj, da bi bil Stanko takrat res odšel; potem bi bil oče župan šele resno jezen.

Šebolj karakteristična pa je ta-le:

Nekoč pride mlekarniški odbornik Lojk v občinsko pisarnico ravno v trenutku, ko je župan zopet izgubil partijo in zaradi tega neusmiljeno ošteval Stanka.

Lojk, ki je bil na Stanka nekoliko jezen, ker ga je ta večkrat oštel, češ, kaj se vtika pri preizkušavanju mleka v njegov delokrog, je takoj posegel vmes in hotel pomagati načelniku. Toda ta skoči po konci, in vse psovke, ki so imele pasti na Petrovca, so sedaj letele na Lojka, da je kar bežal iz pisarnice. „Ti boš zabavljaj, ti“, je kar hropel od jeze, „kdo je načelnik, ali sem jaz ali si ti? Jaz sem; in nihče ne sme uslužbencem ničesar reči kot jaz in edini jaz, razumeš? Ven se mi poberi in če mi prideš kdaj še s kako tako kvanto, te oblijem in izobčim!“

Tako je vpil župan za osramočenim Lojkom.

Nato pa se je obrnil z veliko prijaznostjo na Petrovca ter ga začel tolažiti, naj nikar ne

bo žalosten, ter naj se nikogar ne boji. Ako mu kdo kaj poreče, naj se le njemu zaupno pritoži, ker ga ima rad in prav gotovo ne bo pustil, da bi kdo pometal z njim.

Tistega dne se je godilo Stanku vrlo dobro, zakaj oče župan ni vedel samega usmiljenja, s čim mu naj postreže, a zvečer pa je prišel še Lojk v mlekarno ter prinesel pod suktnjo liter vina in veliko meseno klobaso, rekoč: „Kar specite jo na žerjavici, v tem pa prinesem jaz še kruha, hrena in dva kozarca.“

Tako se je pričkal naš Stanko z odborniki črniške mlekarne in njenim načelnikom. Večen prepir in vpitje po mlekarni, a vedno so bili skupaj, nerazrušljivi — sovražniki.

In če je bilo pri kakem odborniku kaj boljšega v loncu, je bil gotovo povabljen tudi Stanko; toda prepir pri vsem tem ni smel izostati niti na slavnostnem kosilu in niti na praznični večerji, kakor se je izražal oče župan.

Jaz pa se nikjer nisem tako dobro počutil kakor v tej družbi. Ljub in drag mi je bil hudomušni Stanko, in ti odkritosrčni, preprosti kmetje, vneti za vse dobro, so se mi s svojo poštenostjo in vdanostjo tako omilili, da jih ne pozabim nikoli. Povem ti, dragi tovariš, ni ga

in na okolnost, da je njegovo imenovanje le provizorično, na drugi strani, je naloga naših državnih poslancev, da napno vse sile, da iz tega provizorija ne postane definitivum. Z vsemi močmi in z vso brezobzirnostjo se je treba upreti proti temu, da bi vsenemci a la Dobernig kar diktirali, kdo ima priti na tako važno mesto, kakršno je mesto deželnega šolskega nadzornika za Primorje. Ne in še enkrat ne!

Če naučni minister Marchet ne pozna naših pokrajin, če nimasmisla za resnične potrebe njih prebivalstva, če ne ve, kake so bili razlogi, zaradi katerih so se prvotno ustanovile državne ljudske šole v Trstu, oziroma kakšen jim je bil prvotni namen, potem pa naj mu naši poslanci povedo z vso odločnostjo in brezobzirnostjo, česar ne ve ali noče vedeti!

Državne ljudske šole v Primorju imajo pač nemški učni jezik, ali niso nikakoli nemški zavodi, zakaj otroci, ki obiskujejo te šole, niso Nemci, ampak Slovani in Italijani! Neizogibna dolžnost naučne uprave bi torej bila, da na te zavode pošilja učitelje, ki poznajo značaj dežele in jezik učencev. To lahko zahtevamo v imenu narodne pravičnosti in v interesu pouka!

Istotako se bile državne ljudske šole v Trstu ustanovljene za domačine — Slovence in Italijane. Svojedobne ustanovnike teh šol je vodila misel, da se bodo na njih domači otroci, deželani, usposobljali za javno službovanje v naših krajih, in niti oddaleč jim ni prihajalo na misel, da bi iz teh šol ustvarjali kako nemško domovino! Šele pozneje postopanje naučne uprave z nje nemškimi tedencami je napravilo iz teh šol to, kar so danes: nekako kraljestvo, kjer poslanci Dobernig, Wolf in tovariši nastopajo kot diktatorji. Če hočejo Nemci imeti tudi v Trstu svojo domeno: bodi jim! Toda imajo najjo samo za svoje otroke! Za Slovence in Italijane pa naj se ustanovi posebno število srednjih šol, oziroma za tržaške Slovence tudi ljudskih šol z maternim učnim jezikom! A dokler se to ne zgodi in dokler bodo Slovenci prisiljeni pošiljati svoje otroke v sedanje državne zavode, dotlej ne dovoljujemo, da se te poslednje smatra za nemško domeno. Dotlej zahtevamo, da se na te zavode pošilja učitelje, ki bodo kvalifikovani za narodnostne razmere na teh šolah, in tudi nadzorstvo nad njimi mora biti poverjeno ljudem s tako kvalifikacijo! Iz teh več nego opravičenih razlogov moramo slovesno protestovati proti imenovanju dr. Kauerja za deželnega šolskega nadzornika v Primorju.

To naj povedo naši državni poslanci naučnemu ministru in povedo naj mu tudi, da ima — ako le hoče — na razpolago sposobnega osebja za poučevanje na teh šolah in za njih nadzorovanje. Povedo naj mu, da smatramo imenovanje dr. Kauerja za izzivanje in žaljenje in tudi za atentat na resnične namene tržaških državnih šol.

Kultura — orožje.

Skupni proračun in madjarizacija.

Sobotni „Pokret“ javlja, da ima skupni proračun za 1909 leto 360.000 kron namenje-

boljšega in odkritosrejšega človeka od preprostega slovenskega kmeta, ako si se mu prikupil in pridobil njegovo srce. Zato stopi med ljudstvo z blagovestnim delom in ljubeznijo in prepričaš se, da govorim resnico.

Daneš?

Prenehala je vesela družba.

Ostali se nemo spogledujemo in na očeh se nam pozna, da nas duši jok, zakaj zapela je nad našimi glavami trobenta že drugič svoj strahoviti „Spominjaj se smrti“.

Pred dobrim letom nam je zagrnila zemlja vrlega načelnika Kosovela, a danes nam je že zopet došlo poročilo, da je pokopan naš ljubi Stanko. Strmimo drug v drugega, kakor bi hoteli uganiti, kdo bo tretji na vrsti.

Stanka torej ni več. Poslovil se je od nas zavedno tam gori v ponemčenem Čelovcu, dasi nam je večkrat obljubljal veselo snidenje. Toda ni bilo dano njemu in nam tudi ne.

Stanko si je zaželel miru, onega neskončnega in ne minljivega miru, ki po njem tako hrepene naša srca, a se ga vendar tako bojimo, ker vemo, da ga v življenju ni najti, zakaj v miru je le smrt, a življenje slehnika je pre-

nih za madjarizacijo v Hrvaški. Med drugim je 80.000 kron za razširjenje madjarske šole v Brodu, 50.000 kron za šolo v Našicah, 40.000 v Mitrovici, 50.000 v Vinkovcih. V Pešti se zgradi internaf za deco železničarjev, a za madjarsko gimnazijo v Osjeku je predlagano 250.000 kron. Madjari pač vedo, kakšna moč je šola!

Nov način germanizacije Poljakov.

Nemška vlada je uvidela, da z nasilnimi sredstvi ničesar ne opravi proti Poljakom. Sedaj se je oprijela novih germanizatorskih sredstev. Vladni uslužbenci hodijo po vseh poljskih pokrajinah ter snujejo stalne ali pa potujoče ljudske knjižnice. Samo v opelskem okraju, ki je po ogromni večini poljski, so zadnje leto ustanovili 111 stalnih in 457 potujočih ljudskih knjižnic. Navidezno je uspeh ugoden — za vlado namreč — ker se je konstatovalo, da se je teh nemških knjižnic posluževalo več kot dve tretjini prebivalstva, ki je pri zadnjem ljudskem štetju prijavilo poljski občevalni jezik.

Zahteve Nemcev na Češkem.

Dne 24. t. m. je imelo predstojništvo zveze nemških čeških deželnozborskih poslancev pod predsedstvom načelnika dr. Eppingerja svojo prvo sejo, odkar je bil deželni zbor odgoden. Seje so se udeležili vsi člani predstojništva. Zadnji občni shod zveze je predstojništvu naložil, naj določi narodno-politiške zahteve Nemcev na Češkem. Izpolnjevanje te naloge je predsedništvo na tem shodu najprej sklenilo, te zahteve združiti v 7 točkah, in sicer: 1. Izprememba deželnega reda in deželnozborskega volilnega reda; 2. jezikovna uporaba pri avtonomnih oblastih; 3. jezikovna uporaba pri državnih oblastih; 4. pravno razmerje minoritetnih šol; 5. narodnostna razdelitev deželnega odbora; 6. narodna razdelitev upravnih okrajev in 7. ustanovitev okrožnih oblasti in okrožnih zastopstev.

Kako dela Lueger značaje.

Pred par dnevi je bilo oddati županu Luegerju dijaško ustanovo 400 K, in sicer na predlog akademiškega senata dunajskega vseučilišča. Dr. Lueger je dal ustanovo priporočenemu dijaku, toda ta mu je moral poprej podpisati izjavo, da ni in da tudi v bodoče ne bo ne socialni demokrat ne vsenemec in da se ni in se ne bo udeležil dijaškega štrajka. Dijak je podpisal, pozneje se mu je pa to le preneumno zdelo, zato je zahteval izjavo nazaj, toda dozdaj je še ni dobil.

Napake starih šol.

Stare šole imajo, kjer še stoje, navadno po devetindevedeset vnebovpijočih napak in so pod vso kritiko. Navajamo le nekatere.

I.

Stavba, recimo: baraka, stoji prav tik ceste in je brez parterja.

II.

Ob deževju udari voda s ceste kar v vežo.

polno skrbi, bojov in hrepenenja. In človek hrepeni, dokler je živ. Ni še dobro dosegel prvega namena, ko že stremi za drugim, presenečen, da mu trud in vse hrepenenje nista prinesla tega, kar si je želel in za kar se je tako potil.

In zopet in zopet se zažene v življenske valove. Niti toliko si ne da časa, da bi si obrisal pot s čela in se oddahnil.

Zaganja se z vso silo ter izteza roke po zlatem jabolku zadovoljnosti, a čim bližje mu prihaja in čim bolj se lovi z rokami za njim ter ga hoče utrgati, tem huje zapiha veter ter mu odtegne veje prav izpred oči.

Divji tek se ponovi: Človeku se že spenjajo prsi visoko, pohaja mu sapa; noge ima že vse odrgnjene in telo mu omaguje zaradi silne utrujenosti.

„Ni še dovolj, potrudi se, zaženi se bolj! Glej, tvoj ideal je tako blizu, samo še nekaj korakov in dosežeš ga ter boš srečen, zadovoljen“, mu veli hrepenče srce. In te besede mu zvone po ušesih kakor čarobno zvonjenje, ki prihaja od nekod tam daleč, daleč za gozdom. In tako prijetne, tako mamljive so te besede.

III.

Vsa stavba je v zemlji in zaraditega vlažna, da po sobah vse segnije, osobito učiteljem vse, kar hranijo v nji.

IV.

Učitelj in njegova rodovina iztakneta v teh čumnatah neozdravljive bolezni, največ smrtonosno škrofulozo in jetiko.

V.

Ventilacije ni nobene.

VI.

Vrta ni, vodnjaka ne; pa je vsako pomlad in jesen povodeuj.

VII.

Stranišča so uravnana za razširjanje epidemije.

VIII.

Drvarnice so pod streho za vsa drva. Kaj pripravno za požar!

IX.

Strehe puščajo vlago, da se učitelj lahko knajpa v sobi!

X.

Golazni dosti! To so palače! In to je vse za XX. vek. Mon Dieu!

Potreba novih šol!

Kje ni šole treba razširiti in nove zidati? Enorazredne šole ni treba tam razširiti, kjer

1. je v šoli premalo prostora za 140 vsakdanjih učencev, in kjer je v ponavljalni šoli nad 40 učencev;

2. kjer je šolska soba pretesna, da bi se še kaj klopi dodalo;

3. kjer se tlači učencev po pet v eno klop, pa je prostora le za 3—4;

4. kjer učenci v sobi zaradi pomanjkanja prostora v klopih stoje ob zidu v špalirju;

5. kjer je še stara šola zatohla in vlažna in kjer ni shrambe za učila;

6. kjer ima učitelj v stari šoli 2 sobici, vlažni in temni ter brez drvarnice in brez kleti;

7. kjer šola nima ne vodnjaka in ne vrta ter ne igrališča za učence;

8. kjer ni oken pod streho ne ventilacij za zračenje in kjer se hudi duhovi širijo po veži od tistih kabinetov, ki jim pravi Hrvat „zahod.“

V takih nabasanih šolah bodi učitelj čarovnik, ki naj uči po 99 formalnih stopnjah!

Kako se varujemo tuberkuloze?

Neko društvo proti tuberkulozi razpošilja sledeči letak:

Jetike ali tuberkuloze se je mogoče obvarovati; ona je tudi ozdravljiva, in to temprej, čimprej smo jo spoznali in se izročili zdravniškovi oskrbi.

Nezdrava in nevarna so: 1. Temna in vlažna stanovanja. Dokler je uboštvo navezano na nezdrava stanovanja, dotlej je dobro zračenje bolniške sobe (spalnice) neobhodno potrebno.

2. Tesna oblačila. Pri dekletih modrci, pri fantih pasovi (jermenji).

„Oh, ideal moje hrepenenje! Te li dosežem, bom li kdaj utešen, ali bom kdaj zadovoljen in srečen? Saj mora vendar biti kje konec; vse na svetu je izrpljivo, a ti, srce? — Kje je tvoje dno, kje se neha hrepenenje in kje se prične utiha, ona blagodejna utiha, ki me osreči in ki po nji tako hrepenim? Odgovori, srce!“

Toda srce molči, ne da mi odgovora, ki ga hočem, marveč kaže mi v neskončno daljavo, veleč: „Le dalje, dalje, daleč naprej pojdi, išči, požuri se, ne zamudi in najdeš.“

Zadnje moči zbere človek. Zažene se s podvojeno silo ter doteče utiho, ki si jo je tako želel in hrepenel po nji vse svoje življenje; iztegne roke ter jo prime, tu pa se izpodtakne in pade onesrečen na tla. Kri mu curlja iz krvavih žuljev na nogah in rokah in po vsem telesu se trese prevelike utrujenosti, a navzlic temu krčevito tišči in stiska k sebi doseženi ideal, utiho, kakor bi se še v nezavesti bal, da bi mu je kdo ne ugrabil in ne odnesel.

Ko se zave, vidi, da je objel ledeno smrt. Tako si hrepenel Ti, Stanko!

Merljak.

3. Alkoholične pijače, posebno žganje, rum, konjak, likerji in težka, takozvana „okrepčujoča“ vina. Za otroke ni nikdar nobena alkoholična pijača koristna — tudi pivo ne — in je tudi v majhnih množinah le škodljiva.

4. Poljubovanje zlasti otrok na usta.

5. Igranje otrok z nečistim peskom in na nečistih tleh. Lahko nalezejo bolezni.

Priporočati je urejeno življenje, nadalje snagó v hiši, v obleki in na telesu, pametno utrjevanje telesa, gibanje na prostem in tolovadbo.

Vse to je predpogoj telesnemu zdravju za vsakogar in prav posebno za slabotne in za ljudi, ki se jih hoče lotiti jetika.

Razen tega je treba paziti:

1. Pri stanovanju: da bo zjutraj, ko vstanemo in zvečer, preden gremo spat, okno vsaj pol ure odprto. (Tudi pozimi!) Ne bojmo se, da se zaraditega prehladimo. Sveži zrak nikomur ne škoduje! Stanovanje treba držati snažno. Pod je treba slehrni dan z mokro eunjo obrisati, ne suhega pometati; vsaj enkrat na teden ga je treba s peskom in milom poribati. Bolne osebe naj same spe v postelji, zlasti se ne sme pustiti spati pri njih otrok. Postelja bolnika naj stoji na samem!

2. Pri obleki: Čistost zgornje obleke, zlasti pa perila. Splošno se ne oblačite pregorko — nobenih volnenih ovratnic! — in ravnajte se po zunanji temperaturi; pri gorkem vremenu seveda lahko, pri mrzlem vremenu toplejšo obleko.

3. Pri hrani: Zmernost v jedi in red pri obedah! Uživate mešano hrano: meso (a ne preveč in ne prečesto!) ali mast, slanino, maslo, sir, prekuhano mleko, jajca, sladkor, fižol, grah, lečo, sočivja (zelenjave). Uživanje sirovega mleka vam lahko nakoplje vsakovrstnih bolezni, zatorej ga ne uživajte.

4. Z adostno spanje! Otroci morajo spati 8 do 9 ur, odrasli 7 do 8 ur.

5. Telovadba: Igre na prostem, športi, poleti plavanje, pozimi drsanje.

6. Negovanje telesa: Pridno se kopati, zjutraj in zvečer izpirati usta s čisto pitno vodo, grgrati in zobe čistiti. Nohte snažiti in jih imeti vedno obstrižene; za dolgi nohti se nabira nesnaga: vsaka nesnaga je nezdrava! Snaga je zdravje!

Znamenja začenjajoče se bolezni so čisto neznatna. Pri vsakem obolenju, ki traja po več dni, treba vprašati zdravnika posebno pri dalje trajajočem kašlju, hudo bledem izgledanju, potenju ponoči, hujšanju, mrzlici in vročini (posebno ob večernih urah). Otekanje bezgavk ni nikoli brez pomena, ampak zahteva nujno, da se vpraša zdravnika! Ono ne prihaja od tega, ker otrok raste, kakor narod navadno misli.

Da človek jetike ne naleze in da se je obvaruje, mora paziti na pljunke. Od pljunkov lahko hitro dobimo jetiko. Vsako pljuvanje na tla, tudi ako ni pljuval jetičen človek, je zdravju škodljivo: zato ne sme nihče v zaprtih prostorih pljuvati na tla ali ob stene; to ni samo nezdravo, temveč tudi gnusno. Kjer je kak pljuvalnik, ki ga je napolnjevali z vodo, mokrim žaganjem ali peskom, pljuvajte vanj.

Dalje v prilogi.

Glas vpijočega v puščavi.

Iz Sežanščine.

Oprostite, g. urednik, moji drznosti, da dajem tak čuden naslov svojemu dopisu. Nikar se ne preplašite, češ, to bo jerimijada. Le potolažite se!

Kar tako v pristno črnilo pomočim zarjavelo pero ter načeckam nekaj vrstic kot kronist, seveda ne Herodot ali Nestor. Tako visoko ne letam jaz. Vendar rabim to besedo prvič, ker je kratka, le dvozložna, drugič me pa spominja na Kronosa, Zeusovega očeta, ki se mi je jako smilil.

Saj je bil to pravi protitip nekakega vzor-birokrata naše vsekakor jako moderne Avstrije. Evo vam dovoljnega vzroka, da mi je jako drag spomin na tega čudnega boga. Glede modernosti naše države se ne maram pričakati. To trde sv. Birokracij et. Comp. in tedaj pika. Kmalu bi pa pozabil povedati, v čem je božanski Kronos podoben birokratom. On je požrl svoje otroke, razen Zeusa, a namesto tega debel kamen in vendar je bil zdrav kot riba. Prav nič mu ni težila ta čudna pojedina želodca. Birokrati delajo ravno tako

Kjer ni pljuvalnikov, se poslužujte žepnih robcev. (Posebno na cesti!) Kadar kašlja ali kiha, naj vsak, bodi jetičen ali ne, drži roko pred usta!

Jetika je samo tam za okolico nevarna, kjer ljudje ne skrbijo za snago in kjer niso nič previdni. Ako bolnik (jetičen človek) ne pljuje na tla ali ob steno, ako drži med kašljanjem roko pred usta, ako odstrani brž vsak njegov pljuvalec — pljuvalec je treba slehrni dan izčistiti — in ako izvajamo druga varstvena pravila, se nam ni treba bati, da bi našli jetiko!

Prijavljamo ta članek zato, da opozorimo učiteljsko na to grozno morilko, ki sega tudi po naših vrstah z vso kruto silo. Učiteljsko naj porabi letošnje roditeljske večere v to, da govori in poučuje ljudstvo o tuberkulozi.

To bo plemenito in koristno delo usmiljenih Samaritanov!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Kamniško učiteljsko društvo je zbralo svoje člane v tem mesecu dvakrat: 1. oktobra smo odkrili nagrobni spomenik rajnemu tovarišu nadučitelju Josipu Mesnerju v Komendi, kjer se je zbralo nad 40 tovarišev in tovarišice počastiti njegov spomin. Trpke besede mi silijo v pero o tem odkritju o posameznih dogodkih prejšnjih in istega dne, a ker vem, da zasedaj s tem ničesar ne doženem, konstatiram le, da je govor našega predsednika Letnarja naredil na vse tovariše najboljši vtisk. Tako govori le tovariš!

Dne 22. oktobra pa se je zbralo 19 učiteljev in 19 učiteljic in trije gosti v Mengšu. Tovariš Božič je poučeval otroke 3. razreda „Stari Slovani“ tako, kakor imajo to na pripravnici za — najbolje. Čudili smo se otrokom, kake dolge formulirane stavke so znali ponoviti, strmeli nad zgledno disciplino ter smo bili vsi hvaležni, da si je zbral ravno zgodovinsko snov, ki se je vse tako ogiblje. Ugajalo nam je tudi, da se je pokazal učitelj popolnoma tak kakršnen je, kadar je sam. Tako pridemo do samozavesti!

Pri prav živahnem razgovoru o hospitalitaciji smo pogrešali našega g. nadzornika, da bi bil slišal naše nazore in nam povedal tudi svoje.

Nato je poročal tajnik tovariš Toman o 20 letnem društvenem delovanju in prebral prvo poročilo prvega tajnika Alojzija Keclja, ki ga je spisal s pristno učiteljsko krvjo ter ima še danes isti pomen, saj „V naših rokah je torej večinoma naša srečna ali nesrečna prihodnost, katero prvo dosežemo s taktinim vedenjem, z delavnimi zgledi, neumorno pridnostjo in stanovskim pognom, ki naj bo pretkan z nezrušljivo kolegialiteto!“

V daljšem govoru je povedal, da je bil prvi predsednik sedanji nadzornik g. Janko Janežič, nadzornik g. Ljudevit Stiasny nekaj let tajnik, medtem ko je bil naš sedanji predsednik Letnar takrat c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Ta je pomagal sestavljati prva pravila in se je udeleževal vseh društvenih sestankov. Poročal je že pri drugem sestanku o podrobnem učnem načrtu, ki je učiteljsko z vso vnemo izdelovalo in tako pripravilo rodovitna tla k daljnjemu razvoju. Sedaj nam predseduje že 14. leto. Končal je tajnik:

„Slišali ste današnji njegov govor: vsaka mišica in žilica je posvečena šoli, stanu, narodu; povsod in vselej se je pokazal le kot učitelj, zato dovolite, da v praznovanje 20 letnice pripade meni prvemu čast, da pozdravim našega predsednika kot —

vim našega predsednika kot — častnega člana!

Vsak mu poda roko!

Ko je še tovariš Šmajdek prebral predelana pravila ter smo jim določili končno obliko, je tovariš Grmek nasvetoval, da si vsaka šola naroči za otroško knjižnico: Angelček, Naša bodočnost, Vrtec, Zvonček, a za učiteljsko: Popotnik, Domače ognjišče, Kmetovalec, Perutinar, Čebelar, Slovenska šolska Matica, Slovenska Matica, Družba sv. Mohorja, Zlata Doba in Slov. Branik. Sprejet je bil Šmajdekov predlog, da napravimo, skupen izlet šolarjev in staršev v Postojno. Slednjic je pozval predsednik navzoče, da vstanejo s sedežev ter izkažejo čuteče sožalje tovarišu Petrovcu nad bridko izgubo. Potem je zaključil zborovanje.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 5. nov. ob 10. uri dop. Dnevni red: 1. Dopisi. 2. Razna poročila. 3. Šola in kmetsko vprašanje. (Glej „Učit. Tov.“ št. 38.) 4. Predlogi in slučajnosti.

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v četrtek, dne 5. listopada t. l., točno ob poldnesi uri dop. v šolskem poslopju v Trbovljah po sledečem dnevnem redu:

1. Zapisnik.
2. Društvene zadeve in dopisi.
3. Hospitalitacija: a) „Zimski dan“. Učni poizkus iz nazornega nauka v 1. razredu. (Gdč. Štef. Cimpešek.) b) Netopir. Učni poizkus za višjo stopnjo. (Tov. Gustav Vodušek ml.)
4. Slučajnosti.

Ker se vrši isti dan po društvenem zborovanju še konferenca šolskih vodij laškega okrajja, se prosijo največje točnosti. Tovariši, tovarišice, vsi ta dan v Trbovlje, da si podamo roke v stanovski zavednosti.

G n u s, t. č. predsednik.

Konjiško učiteljsko društvo ima svoje glavno letno zborovanje v četrtek, dne 5. novembra t. l., ob pol 11. uri dopoldne v Konjicah. Vzpored:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi.
3. O novih tiskovinah in obravnavi šolskih zamud. Podava g. nadzornik Schechel.
4. Poročilo o letošnjem zborovanju „Zaveze“ — tov. Kožuh in Žgajner.
5. Letno poročilo a) tajnikovo, b) blagajnikovo, c) knjižničarjevo.
6. Volitev novega odbora.
7. Razgovor o prirejanju roditeljskih sestankov v prih. šol. letu.
8. Predlogi in slučajnosti.

Pol ure pred zborovanjem (ob 10. uri) je odborova seja.

Na polnoštevilno udeležbo vabi vljudno predsednik.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj ima dne 5. novembra ob pol 11. uri predpoldne v šolskem poslopju Ormož-okolica v smislu zadnjega društvenega sklepa izredni občeni zbor po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi in dopisov se tičeji sklepi.
3. Poročilo delegatov o glavni skupščini „Zaveze“ v Gorici.
4. Kako ima učiteljsko in krajni šolski svet obravnavati zamude po novih izvršitvenih predpisih. Poroča tovariš J. Rajšp, referent za šol. zamude v okr. šol. svetu.
5. Končni sklep zaradi kazni, ki jih imajo plačati oni društveniki, kateri se zborovanju ne udeležujejo. (Zaradi te preporne točke se sklicuje izredni občeni zbor.)
6. Predlogi in nasveti.

Na prav mnogobrojno udeležbo vabi odbor.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer zboruje v četrtek, dne 5. novembra, predpoldne po 10. uri v Ljutomeru. Na dnevnem redu je razen navadnih, točk predavanje

Menim, da je bila zadnja konferenca že vredna omembe.

Saj se je vršila v znamenju proslave vladarjevega jubileja.

Bil je slavnosten govor o našem sivolasem vladarju, ki ga je imel g. okr. šol. nadzornik.

Nato je prečital kolega A. Leban vdanostno adreso tem povodom in odposlala se je vdanostna brzovjaka na kabinetno pisarno.

Dalje je poročal g. nadzornik o stanju ljudskega šolstva sežanskega okrajja v dobi od 1848—1908.

Vidite, kako smo bili marljivi. Tov. Ravbar nam je podal lep referat o roditeljskih večerih.

Razen tega smo še mnogo zadev pretresali, tudi dijete smo dobili in celo kosili smo prav dobro.

Kakor vidite, res mnogo gradiva. Pa vendar se nihče ne gane!

V „Edinosti“ je izšlo poročilo, toda v „Tovarišu“ ga najbrže ni treba.

V znak protesta zaradi nezasišane barbarizma 20. septembra t. l. smo zbrali 100 K za družbo sv. Cirila in Metoda.

Tako sem povedal lepo po vrsti vse, kar smo naredili omenjenega dne!

„Med brati Čehi“ (Cvahte) in poročilo o zborovanju „Zaveze“ v Gorici (Mavrič). Pol ure pred zborovanjem je pevka vaja.

Ker se že dolgo nismo videli ter se imamo pogovoriti mnogo važnega, Vas vabi na prav obilno udeležbo odbor.

Goriško.

Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj zboruje dne 5. novembra t. l. ob 10. uri v Sežani s sledečim dnevnim redom:

1. Predsednikov nagovor.
2. Overovljenje zapisnika zadnjega zborovanja.
3. „Biološka metoda“, poroča tovariš M. Volkov.
4. „Izvenšolsko delovanje učiteljstva“ poroča tov. A. Hreščak.
5. Predlogi.

Na obilno udeležbo vabi vljudno odbor.

Srednješolski vestnik.

**** Slovensko srednješolsko dijaštvo in nemške šole.** „Omladina“ piše: Zopet moramo zaznamovati žalostno, za nas Slovence skrajno sramotilno in pogubonosno dejstvo, da se je vpisalo začetkom šolskega leta zopet celo vrsto Slovencev v popolnoma nemške srednje šole ali pa v nemške oddelke jezikovno mešanih šol. Vsi opomini po časopisju so malo zalegli, in zaslepljeni ali pa narodno mlačni starši niso imeli toliko narodnega ponosa, da bi priznali pri šolskih oblastvih po svojih otrocih svoje narodnosti. Da vbočote to preneha, je treba radikalnejših sredstev in odločnejšega nastopa. Za sedaj prosimo, da se nam naznanijo vsi slučajji, v katerih so dali slovenski starši svojo deco v nemške šole. V Ljubljani opozarjamo zlasti na nemško gimnazijo in na realko. Zlasti na slednji je v oddelkih še celo vrsto Slovencev, ki se v teku 7 let popolnoma germanizirajo. — Dalje piše isti list: Naše šolske oblasti so se pokazale v zadnjih dogodkih v karakteristični luči. Dokazuje se na prav jasen način, da o moralni vzgoji srednješolskih gojencev nimajo niti pojma. Dne 20. septembra je bil ustreljen tovariš-dijak Ivan Adamič: vsa Slovenija in zlasti slovenska mladina je žalovala ob njegovem in Lundrovem grobu — ravnatelj ljubljanske realke Junovc pe dijakov svojega razreda ni pustil za pogrebom. Isto se je zgodilo na nekaterih drugih ljubljanskih zavodih. Nadalje se je ponekod prepovedalo srednješolcem nositi žalne trakove. Tako postopanje se oboja samo. Pripominjamo le, da si šolske oblasti s takimi nečloveškimi ukazi sami izpodkopujejo ugled, da na ta način samo sejejo v mlada srca nezaupljivost in nepokorščino. Vedite gospoda, ki ste morda na vseučilišču poslušali nauk o vzgojeslovju, da s takim ravnanjem sami kršite šolsko disciplino, trgate iz mladih src pieteto, in nikar ne zavračajte krivde na časopisje, zlasti na naš list! Značilno je pri vsem tem to, da je vseh teh pedagoških pogreškov kriv naš vladni sistem, dočim so postopali profesorji, izvzemši nekatere nemške nacionalce, popolnoma korektno in taktno. Po Slovenskem je začelo ljudstvo po zadnjih dogodkih resno in odločno vpoštovati geslo: „Svoji k svojim“. Srednješolska mladina seveda v tem oziru ni mogla in tudi ni smela zaostati. Toda zopet so posegle vmes šolske oblasti in izdale opomin, naj dijaki tudi še poslej kupujejo svoje potrebščine pri nemških trgovcih. Koliko izda ta ukaz, ne vem, pač pa lahko trdimo, da je slov. srednješolsko dijaštvo samo toliko zrelo, da ve, kam sme nositi svoj denar. Dovolili pa bi vljudno vprašati za pojasnilo, ali stoji kje v učnem načrtu, naj se vzgaja mladina narodno mlačno in indiferentno? Od naših učnih zavodov pač smemo pričakovati, da vsaj naravnost in izrečno ne bodo delali proti narodnemu čutu.

K sklepu omenjam še, da smo odšli vsak na svoj dom z različnimi prometnimi sredstvi. Tako zaključujem to dolgovazno poročilo vsvesti si, da sem otel nekoliko pozabljivosti naš Kras.

Sicer bom staknil kje še kaj, da napolnite g. urednik, kak predalček svojega lista.

Sitnež.

V smrtni nevarnosti.

Barje, 26. oktobra 1908.

Na petek (slab začetek!) dne 23. oktobra je bilo, ko se mi je po moji in po nerodnosti nekega prebitega paglavca zadržlo v črnilo pomočeno pero v notranjo stran tretjega členka na prstancu desne roke, in sicer s tako silo, da je šla konica do kosti — bolečina do srca — in konica pa od peresa — zalomila se je!

Razumete, gospod urednik, kajne: rjavčasto pero, strupena tinta — pa noter do kosti — grozen položaj! Zastrupljenje mojega dragocenega življenja skoraj neizogibno!

No, kaj sem hotel? Izdril sem si peresno konico, rano z nožičem povečal (korajžo pa imam, kajne!), stiskal sem prst, da bi bil izprešal kolikor mogoče krvi — priteklo

** Umrl je v Gorici po daljši boleznivi bivši suplent na tamošnji državni gimnaziji Ksaver Lasciac, brat namestniškega svetnika Alojzija Lasciaca v Trstu.

** Iz srednješolske službe. Na I. in II. drž. gimnaziji v Ljubljani bo poučeval v šolskem letu 1908/9 francoščino prof. Friderik Juvančič, laščino dr. Mih. Opekca, na nemški gimnaziji v Ljubljani pa italijanščino prof. Alf. Eisenberg.

** Gimnazijski dijak je sežgal avstro-ogrsko zastavo, in sicer v Srbiji v Semendriji. Zastava je bila — kakor navadno ob nedeljah — izvešana na avstroogrski agenciji. Dijak jo je snel in sežgal.

** Nova slovenska učna knjiga za višje gimnazije. Naučno ministrstvo je dalo predaprobacijo učni knjigi „Aritmetika in algebra za višje gimnazije“, ki jo je spisal prof. B. Matek v Mariboru.

** Višja dekliska šola v Ljubljani. Naučno ministrstvo je mestni občini ljubljanski za vzdrževanje višje dekliske šole dovolilo za leto 1908 podporo v znesku 3000 K.

Književnost in umetnost.

Ročni zapisnik z imenom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južnem Štajerskem in Primorskem in z osebnim statusom kranjskega ljudskega učiteljstva za šolsko leto 1908—1909. — XV. letnik. — Sestavil L. Jelenc. — Natisnila in založila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. Cena: Brez kataloga elegantno vezan 1 K 50 h, za 100 učencev 1 K 70, za 150 učencev 1 K 90 h. — „Ročni zapisnik“ se je toliko udomačil, da bi sedaj ne mogel nihče biti brez njega. S hvalevredno natančnostjo je tov. L. Jelenc odstranil pomanjkljivosti ter, uvažujoč razne želje, dospel s svojim delom zopet bliže do popolnosti. Tudi oblika je elegantna in priročna ter dela čast tiskarni. Kdor ga še nima naj seže po „Ročnem zapisniku“!

Popotnik. Štev. 10. prinaša to-le vsebino: 1. D. P.: Hrvatsko društvo za unapredjenje uzgoja. — 2. Avguštin P o ž e g a r: Telesni siločut in njegova higijena. — 3. Janko P o l a k: O prenovljenju učenja na izust. — 4. Miro Š i j a n e c: Tolstoj. — 5. Eliza K u k o v e c: Vsetranska obravnava številnega obsega 1 do 10. — 6. R. H. Spisovni pouk v ljudski šoli. — 7. Književno poročilo. — 8. Razgled: Listek. — Pedagoški paberki. — Kroniko. Toplo priporočamo!

Narodno vprašanje in Sloveni. To je naslov E. Kristanove brošure, ki smo jo že omenili zandnjic. V devetih poglavjih govori pisatelj s stališča svoje stranke o narodnem vprašanju in o Slovencih. Razprava je temeljita in zasluži, da jo čitajo vsi, ki se zanimajo za to aktualno vprašanje.

Slobodna šola. Napisal D a v o r i n T r s t e n j a k. Zagreb. Tiskara in litografija Mile Maravića. 1908. — Idealni naš prijatelj in tovariš Davorin Trstenjak je izdal to lepo knjigo, ki je priča o njegovem temeljitem poznanju pravih namenov in smotrov svobodne šole. Trstenjakovo knjigo toplo priporočamo!

Politiški pregled.

* **Kranjski socialni demokrati** sklicujejo na dan 1. novembra t. l. v Ljubljano svojo deželno konferenco. Razgovarjali se bodo o deželnozbornih volitvah na Kranjskem in o svoji organizaciji.

* **Volilno gibanje v Istri.** Politiško društvo za Hrvate in Slovence v Istri, smatrajoč neprimernim, da bi stopilo v volilno borbo v onih okrajih, ki so bili na dogovarjanju o preosnovi volilnega reda za deželni zbor namenjeni italijanski stranki, izjavlja, da bo to-

pa je le malo sokrvice! — pomislite sokrvice! — in nato sem si rano izmil, strah pa iz glave izbil!

Ves dan sem izkušal preživeti v brezskrbnosti: pil sem kozarec čez mero in se igral z najmlajšim sinčkom Mladenom, da mi ni stopal pred oči moj kritični položaj. In res — posrečilo se mi je! Bolečine nisem čutil nikake!

Ponoči sem se nakrat prebudil. Ranjeni prst je bil zatekel, členki tudi, bolečina pa je sezala že do zapestja. Čutil sem, kako mi je stopila smrt pri nohtu v prst in kako mi je stopala od členka do členka po goli kosti, da sem čutil njeno škrbljanje — na čelo pa mi je stopil mrzel pot!

Moj Bog! V teh letih (43 jih imam!) pa že umreti! In stopila mi je vsa moja družinica pred oči: bolehnata žena pa štirje nedorasli otroci! Kaj bo iz njih? Kako lepe nade sem jim sejal v njih srca — in zdaj — pa vse proč!

In znoj me je obilil — pravi mrtvaški znoj — in pričel sem misliti na testament! Vse sem porazdelil — svoje dnevniko sem namenil Vam, gospod urednik!*)

*) Hvala za pozornost v zadnji uri. Uredn.

Cele kope prošelj, vlog jim pride v roke, toda vse izginejo kakor v Kronosovem želodcu. Ne rečem, da jih ravno jedo, toda beli dan jih zagleda šele čez dolgo časa največkrat take, da jih ni vredno več prijeti v roko. Isto je delal Kronos. Vse pogoltnjeno je oddal na čuden način od sebe in še dobro mu je bilo, da se je rešil nepotrebnega želodčnega obteženja.

Menim, da sem dovolj utemeljil in dokazal svojo absurdno trditev o čudnem prvaku grških bogov.

Podoben sem že klepetavi branjevki na „Lesnem trgu“ v Trstu, zato pika.

Nato prehajam k stvari.

Dne 23. preteklega meseca smo imeli v Komnu uradno konferenco, toda o njej ni ne duha ne sluha v stanovskem glasilu. Saj nas je v okraju nad šestdeset, toda nihče ne mara priobčiti niti kratke vesti o nji v tem listu. To je res karakteristično za naše razmere. Seveda se lahko izgovarjamo, da smo mislili, da je opravil svoje poročevalsko dolžnost naš kolega iz sosednje vasi. Tako čakamo in čakamo, čas hiti, a v „Tovarišu“ ni o nas sledu. Tako se krčijo vesti s Primorskega na minimum. To ni nikakor znak zavednosti in stanovskega ponosa.

liko ono kolikor izvoljeni poslanci hrvaško-slovenskih okrajev vsekar skrbeli za hrvaško-slovenski narod v onih drugih okrajih ter pospeševali njega napredek na duševnem in gospodarskem polju.

* **Politiški položaj** je v kljub vsem konferencam češke in nemške parlamentarne komisije ter v kljub Beckovim pogajanjem z eno in drugo nejasen in nedoločen. Pričakovali smo, da bo baron Beck vendar enkrat nemško parlamentarno komisijo prisilil, naj prizna barvo ter naj pove: je li bila nemška obstrukcija v češkem deželnem zboru naperjena proti češkim aktuarjem in deželnemu maršalu Lobkovicu, kakor oni trde, ali pa morda res proti Becku in njegovemu predlogu volilne reforme. Ako je veljala obstrukcija volilni reformi, potem bi morali nemški voditelji izjaviti, da ne morejo več nadalje podpirati Beckovega sistema ter bi morali njih zastopniki v kabinetu podati nemudoma svojo ostavko, ako tega ne store, potem bo vsem jasno, da je nemška obstrukcija naperjena edino le protim Čehom — in proti češkima ministroma. Do tega razjasnenja še ni prišlo. Baron Beck si bo prizadeval odločitev zavleči kakor dolgo se bo dalo. Češka ministra ostaneta in status demissionis do zaključenja delegacij še na svojem mestu. Ves čas do sklicanja drž. zbora bo baron Beck porabil za pogajanja.

* **Ojačenje orožništva.** Graška „Tagespust“ poroča, da je bilo iz Gradca in iz drugih krajev Spodnje Štajerske odposlanih v Trst mnogo orožnikov. Skupno bo odposlanih v južne pokrajine okoli 200 orožnikov. Čuje se, da so ta pojačenja v zvezi s strogimi odredbami, izdanimi za javno varnost v Dalmaciji.

* **Škofjske konference.** V prvi polovici prihodnjega meseca se bodo pod predsedstvom kardinala knez nadškofa dr. Grusche vršile na Dunaju škofjske konference, ki bodo trajale teden dni.

* **Nove uniforme za avstroogrsko vojsko.** Kakor javljajo z Dunaja, v vseh pešpolkih avstroogrsko vojske uvedejo nove uniforme za častnike in vojake. Vsa obleka bo sive barve. Namesto črnega ovratnika se uvede siva kravata. Nove uniforme polagoma uvedejo tudi za konjeništvu. Pasi iz usnja ne bodo več potrjeni, ampak v naravni barvi. Častniki na konju dobijo namesto črnih škornjev golenice iz usnja v naravni barvi. Barveni znaki posameznih polkov pa ostanejo. Koliko bo to milijonov?

* **Izjave srbskega vojnega ministra.** Neki avstrijski diplomat ve pripovedovati, kak govori je imel srbski vojni minister v skupščini, ko je predlagal 16 milijonov v vojne svrhe. Minister je baje rekel v svojem utemeljevanju, da srbska armada nikakor ni neznatna. Avstroogrsko more postaviti na bojišče proti Srbiji kvečjemu 300.000 mož, dočim ima Srbija 250.000 vojakov. Razentega se sestavi rezerva iz prebivalstva, ki je sposobna za orožje. Ta rezerva bi se koncentrirala na severni meji Srbije ter bi na eni strani razbremenjevala glavno srbsko armado v njenih operacijah, na drugi strani pa vzmirljala sovražnika na Hrvaškem. Najvažnejši faktor pa bi bila vstaja prebivalstva v Bosni in Hercegovini. Že davno pripravljeno revolucijsko gibanje v teh dveh deželah bi smelo izbruhniti šele tedaj, ko bi srbska armada prišla na Drino ter bi prišli na pomoč tudi Srbi iz Turčije. V vilajetu Kosovo, v sandžaku Novi pazar in v Albaniji je v tem oziru vse pripravljeno.

* **Bodoči kardinali.** „Osservatore Romano“ je pričel imena onih cerkvenih dostojanstvenikov, ki bodo v papeževem konzistoriju meseca novembra imenovani za kardinala ti so: Lizbonski patrijarh Bello, nadškof Bourne (Westminister) in Cabries (Montpellici), papežev nuncij na Dunaju Granito di Belmonte ter korijalna prelata Bisleti in Giustini.

* **Predlog glede Egipta in Cipra.** Londoski „Standard“ piše, da bi morala An-

gleška dati Turčiji v odškodnino za Egipt in Ciper gotovo vsoto denarja, tako da bi Angleška postala lastnica v Egiptu. Nobena teh dveh dežel nima ni najmanj vrednosti za Turčijo. Dovolj bi bilo, ako se kapitalizira davek, ki ga imata plačati Egipt in Ciper, a Turčija bo zadovoljna, da ji ni treba več skrbeti za ti deželi.

* **Državni zbor** hoče vlada zdaj čimprej sklicati, ker upa, da se z jasni politični položaj, kadar se snide parlament. Mešetarenje pri Čehih in Nemcih doslej ni imelo nobenega vidnega uspeha; Beck torej lahko misli, da je položaj nejasen. Nam se pravzaprav ne zdi tako. Jasno je, da je Beckova vlada v tem trenutku brez zanesljive večine. Prav je pa vendar, da se državni zbor skliče čimprej, prvič že zato, kar je važnejši kakor delegacije, drugič pa tudi zato, ker se mora jasnost položaja izkazati v parlamentu. Vlada, ki ne more vladati, je breme in čimprej se je država iznebi, tem bolje je. Posebno važno pa je za delavce, da se snide drž. zbor in da se pokaže, kaj je pravzaprav s starostnim zavarovanjem.

* **V ogrski delegaciji** je sekijski načelnik grof Eszterhazy govoril o razmerah v Srbiji in je dejal: „Srbiji ne moremo priznati nobene pravice, da zavzema sploh kakršnokoli stališče glede na aneksijo Bosne in Hercegovine, zlasti pa ne na ta način, kakor se godi sedaj. Gledali smo na sedanje izgrede z mirno samozavestjo, ampak opozorili smo srbsko vlado, naj bolj izdatno skrbi za red kakor doslej. V tem smislu so tudi druge velesile vplivale na srbsko vlado.“

* **Bodoča uprava v Bosni in Hercegovini.** V ogrski delegaciji je imel minister Burian govor o bodoči upravi v Bosni in Hercegovini. Minister je napovedal, da dobita anektirani deželi popolno avtonomno deželno upravo. Okrožni odbori se ohranijo in izpopolnijo. Za novi deželni zbor se napravijo kurije po veroizpovedanjih; da bodo vse tri konfesije ločeno sodelovale pri upravi. Vsaka konfesija voli določeno število poslancev, toda nihče se ne bo silil voliti svojega verskega pristaša. Glede zakonodajstva je treba najprej izpopolniti kazenski pravni red, ker le na ta način je mogoče zametiti osebno svobodo in nedotakljivost hišnega prava ter poštnih in brzojavnih skrivnosti. Izgon iz dežele in zaplemba imetja se more prepovedati. Kompetenca vojnih sodišč se omeji le na vojaške stvari. Izda se poseben zakon o društvi in shodih. Minister upa, da začne novi deželni zbor delovati že prihodnjo pomlad. Do tedaj se tudi oživotvorijo okrožni zastopi.

* **Naslednik Strossmayerjev** bo sarajevski nadškof dr. Josip Stadler.

* **Na Balkanu** je v tem trenutku položaj malo manj preteč, pa še vedno nevarno zapleten. Mladoturki se čutijo bolj naklonjeni podvreči se odločitvi nove konference, ako bi prišlo do nje. Direktno sporazumljenje med Bolgarijo in Turčijo se ni posrečilo in bi torej morala konferenca govoriti tudi o tem vprašanju. Položaj se je v tem oziru za Bolgarijo poslabšal, zakaj Turčija je porabila ta čas, da je izpopolnila svojo oborožitev, zato bo Bolgarsko prisiljeno na vsak način se s Turčijo pogoditi. Tudi Avstro-Ogrska je poleg vseh drugih napak napravila tudi to, da je izpraznila Novi Pazar, kar je prišlo Turčiji v prilog in bo sedaj s tem večjim uspehom lahko stavila svoje zahteve glede odškodnine za aneksijo Bosne in Hercegovine.

* **Za ustvarjenje Velike Srbije.** Iz Londona poročajo: „Daily Telegraph“ priobčuje uvoden članek, v katerem predlaga, naj se ustvari Velika Srbija ter dokazuje koristi, ki bi jih imela tudi Turčija od take ustvaritve. Anglija, Francija in Italija da ne bi bile nasprotne takemu velikemu kraljestvu, ki bi bilo celo nov faktor ravnotežja v evropskem zistemu. Srbija mora računati na dobrohotno podporo Anglije, ako ne bo izkušala večati se na račun Turčije.

je sicer še bolj zdebel, a bolečina je že v eni uri prenehala. Čez noč pa mi je odleglo toliko, da sem s prstom zopet lahko gibal, in danes je prst čisto normalen.

Vse to se Vam zdi le šala, gospod urednik, zato bi Vam skoraj želel, da ste še Vi tako nerodni pa si zalomite enkrat pero v prst in se do smrti zastrupite!*) Pa ne, tega ravno ne! Če se vam pa vendarle prigradi nesreča, pa mi pišite, pošljem Vam takoj panj čebel, da se zdravite po moji metodi in oteli se boste družinici in svetu.

Jaz sem se zdravil na ta način že drugič. Spomladi sem nosil zastrupljen prst šest dni s seboj in je postajala stvar res prav nevarna (kakor je tudi zgoranja zgodba čisto resnična!) pa sem storil enako: vstavil sem si nekaj pikov in bilo je dobro v enem dnevu. Proti trganju in zobobolu pa je to moje univerzalno sredstvo.

Da ste mi zdravi, gospod urednik!

Vaš Črna goj.

Dnevnikov seveda sedaj ne dobite, ker sem testament že včeraj preklical. Pa ob drugi priliki!

*) Hvala lepa! Uredn.

Vestnik.

Veselo znamenje. Krajni šolski svet na Kalu pri Št. Janžu je uvidel, da pri sedanjih draginji nikakor ni mogoče izhajati učitelju s tako nizko plačo. Sklenil je tedaj, da bo dobival učitelj odnotne šole, dokler se ne izboljšajo plače učiteljem, letnih 100 kron draginjske doklade in poleg lepega prostega stanovanja tudi prosto kurjavo. Ljudstvo torej samo uvideva, da so učiteljske plače prenizke. Pričakovati je, da bodo to upoštevati tudi naši poslanci in se ne bodo več izgovarjali, da je ljudstvo protizvišanju plačin da ni mogoče dobiti v to potrebnih dohodkov. Učiteljstvu pa priporočamo, da se zglase za to službo, ki bo razpisana. Saj vidi, kako je tamošnje ljudstvo naklonjeno učiteljstvu in šoli in gotovo je v takem kraju prijetno službovati, saj se človek vkljub samoti ne čuti osamljenega. Tudi je pri šoli lep vrt in sedaj, ko se otvori nova železnica, tudi dosti udobnosti. Torej — zlasti mlajši tovariši — zglasite se!

„Slovenec“ je že dvakrat poročal, da se branijo tovariša Silvestra celo — liberalni krajni šolski sveti. „Slovenec“ nam napravi veliko uslugo, ako nam pove, kateri so tisti „liberalni“ krajni šolski sveti. Pričakujemo zanesljivo odgovora, ker bomo sicer mislili, da je ta list imel svoje bralce za — norca.

Gospod Janko Nepomuk Jeglič, začasni šolski voditelj na II. mestni šoli v Ljubljani, ima dva obraza, enega za liberalce, drugega pa za klerikalce. Če govori z dr. Tavčarjem, mu kaže liberalen obraz, če pa kaže, da more v svoje namene govoriti z dr. Lampetom ali poslancem Jakličem, pa pokaže klerikalno stran svojega obličja. Torej, kakor mu kaže. Danes se dobriča dr. Lampetu, jutri je pa lahko zopet najvestejši pristaš dr. Tavčarja, če mu bo kazalo. Zanesljiv ni ta mož. To nam dokazuje zopet naslednja „izjava“, ki smo jo prejeli te dni iz logaškega okraja in ki jo je pisal g. Jeglič v 284. številki „Slovenskega Naroda“, dne 11. decembra 1900. l. Evo je:

Izjava.
„Izjavljam, da nikakor ne simpatiziram s klerikalci ter bom kot odločen pristaš narodno-napredne stranke volil kandidata, katera se pripojoča. Sploh pa si štejem v dolžnost delovati z vsemi močmi za uresničenje idej, katere gojijo napredno učiteljstvo slovensko.“

Na Bakeku, dne 9. decembra 1900.
Janko Nep. Jeglič, nadučitelj.

Roditeljski večer bo na I. mestni deški šoli v Komenskega ulicah v soboto, dne 7. novembra, ob šestih zvečer. Predaval bo mestni zdravnik, g. dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški, „o nalezljivih otroških boleznih“. To vprašanje se nam zdi za sedanjico dobo posebne važnosti, ker se je začela pojavljati med mladino škardlatinka.

Gg. blagajnik okrajnih učiteljskih društev prosimo, da poravnajo letnino 10 h od uda Slovenskemu deželnemu učiteljskemu društvu. Dozdaj so plačala svoj prispevek Ljubljansko učiteljsko društvo, Učiteljsko društvo ljubljanske okolice in Kamniško učiteljsko društvo.

O deželnem šolskem nadzorniku v Primorju govorimo v posebnem članku. To imenovanje nam je razumljivo, ako pomislimo, kake značilne in programatiške besede je pred kratkim izgovoril naučni minister Marchet. Dejal je, kakor smo že poročali: „Najprej sem Nemeč, potem profesor in šele nazadnje minister.“ Dejanja kažejo, da se minister Marchet strogo ravnava po tem programu. Tudi imenovanje dr. Kauerja je dokaz za to. Kaj izvira iz tega? Da bi morali slovenski poslanci zavzeti v drž. zboru napram vladi drugačno stališče, nego so ga zavzemali doslej! To bi toliko laglje storili, ker je Beckovo ministrstvo sploh samo v besedah nevtalnega značaja, v dejanjih pa kaže, da se prav nič ne razlikuje od nekdanjih Slovincem načelno sovražnih ministrstev. Ministri Klein, Marchet in Derschata so pod plaščem nevtalnosti v nekaj letih storili Slovanom več škode in več krivic, nego bi jih moglo storiti kako samonemško ministrstvo.

Na „Narodni šoli“ v Št. Jakobu v Rožu se začne pouk dne 3. novembra 1908, in sicer za dečke in deklice.

Staroslovenska akademija na Krku bo imela svoj občni zbor dne 11. novembra t. l.

Osebnosti na Kranjskem. Učitelj Franc Rigler je premeščen iz Loškega potoka v Hotič. Na njegovo mesto pa pride absolvirana učiteljska kandidatinja Marija Einspillerjeva.

Važno imenovanje. Iz Trsta nam poročajo: Vinko Engelmann, učitelj na slovenski zasebni ljudski šoli pri sv. Jakobu v Trstu, Andrej Čok, učitelj v Rojanu in Anton Šemelj, učitelj v Starem trgu pri Ložu, so imenovani za stalne učitelje na državni nemški deški ljudski šoli na Lipskem trgu v Trstu, s pravicami, dolžnostmi in plačo c. kr. v adniških učiteljev, Karel Mahkota, učitelj v Trziču, je imenovan za stalnega, Ciril Petrovec v Trstu pa za za-

časnega podučitelja s pravico in dolžnostmi in plačo c. kr. v adniškega podučitelja na ravnosti šoli. Vseh pet navedenih tovarišev je podeljenih v službovanje zasebni ljudski šoli „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Trstu. To je prvi važni korak za podražavljenje slovenskih zasebnih ljudskih šol v Trstu. Tovarišem čestitamo od vsega srca!

Novo čipkarsko šolo so dne 21. t. m. ustanovili v Horjulu.

Pevsko zvezo je ustanovilo učiteljstvo v Pragi in okolici. Dirigent je prof. Spilek. Ta zveza je ustanovljena po vzoru pevске zveze moravskih učiteljev, ki je lani o Božiču koncertovala v Ljubljani. Kaj pa v Ljubljani in okolici. Na delo!

Štrajk na učiteljsku v Kopru. Ta štrajk italijanskih dijakov se je izvršil s popolnim porazom šolskih, oziroma cesarskih oblasti. Te poslednje so namreč sprejele vse zahteve italijanskih dijakov in njihovih zaščitnikov ter so izjavile, da se dijakom štrajkovcem nič ne zgodi. Odkriti izjavljamo, da je nam všeč tako. Pridružujemo se pa pripombi „Naše Sloge“, ki spominja, kako se je lansko leto postopalo s slovenskimi dijaki štrajkovci! Tem se je o stro naložilo, naj se povrnejo v šolo in potem se bo šele gledalo, da se njihovim zahtevam po možnosti zadovolji! Avstrijski sistem ne more in ne more dati iz rok — dvojne mere!

Priporočilo. Kraj šol. svet v Št. Jerneju je v spomin 60 let. vlad. presv. cesarja na predlog voditelja naročil pri češki tvrdki Joz. Neškuda v Jabloncu nad Orlico šolsko zastavo. Naročilo je posređoval bivši tovariš A. Luznik v Dornbergu. Zastava je res krasna in dela čast imenovani firmi in njenemu zastopniku. Cena 310 K je popolnoma primerna. V beli vtisnjeni svili ima sliki sv. Cirila in Metoda, na drugi strani pa sv. Alojzija. Na širokih trobojnih trakovih je v svili vezeno: V spomin šestdesetletnice ces. F. J. I. 1848—1908. Nova zastava se blagoslovi 2. dec. — Tovarišem voditeljem prav toplo priporočam A. Luznika in njegovo firmo. K. Trošt.

Jagič je dobil plemstvo. Listi poročajo, da je podelil cesar znanemu slavistu prof. Jagiču na Dunaju ob priliki njegovega vpokojenja dedno avstrijsko plemstvo. Prof. Jagič je bil že doslej hrvaški plemič.

Tabor na Veliki Otavi na Goriškem, ki se naj bi vršil preteklo nedeljo, je preložen na pomlad.

V hrastniški nemški šoli je letošnje leto vzlic najhujši agitaciji in vzlic temu, da je letos en razred več, kakih 20 otrok manj! Hrastniški delavci so pač le razumni možje.

Učiteljske vesti na Štajerskem. Suplentinja pri Sv. Petru na Medvedovem selu Albina Zavašnikova je postala stalna učiteljica istotam. Učiteljica v Hrastniku Albina Pappova je šla v začasni pokoj.

Iz Volč smo prejeli ta-le dopis: K poročilu o zborovanju Tolminskega učiteljskega društva v Kobaridu, objavljenemu v „Učit. Tovaršiu“ dne 23. okt. t. l. št. 43, se mi zdi potrebno podati nekoliko pojasnil in popravkov. Poročevalec pravi: K. je vložil (menda H.) proti premetitvi rekurz; prvo nadzornikovo vprašanje je bilo, kdo ga je napotil in kdo mu je sestavil utok. Bil je pooblaščen povedati, da mu je nasvetoval tov. Kenda. Tega je potem nadzornik o prvi priliki napadel, da hujska in šunta učiteljstvo. — Ko je zvedel tovariš H., da se ga namerava premetiti v Log, je prišel s tovarišem K. k meni, da bi se kaj ukrenilo proti premetitvi. Tedaj sem jaz omenil, da je najprimernejša pot, da se H. sam pritoži zaradi premetitve na c. kr. dež. šol. svet, ako ima v to tehtne in veljavne vzroke. Nikakor pa nisem koga pooblastil, naj bi okrog pravil, da sem mu jaz dal ta preprosti nasvet, ker ne vem, čemu naj bi bilo to potrebno, in ker me za to tudi nihče ni naprosil. — Pozneje sva z g. nadzornikom res govorila o prizivu tov. H. in je g. nadzornik rabil v šali, poudarjam: v šali besedo „rebelirate“. Nikakor pa ni res, da bi me bil napadel, da hujskam in šuntam učiteljstvo. Jaz nisem iz ničesar mogel spoznati, da bi me bil g. nadzornik napadel in tudi ne verujem, da bi bil on to hotel ali nameraval. — Priznavam pa, da mi je bila in mi je še vsa stvar neprijetna, ker sem dobil vtisk, kakor bi se me hotelo izigravati proti g. nadzorniku. Kenda.

Volite učiteljskega zastopnika v celjski okrajni šolski svet. Ker je odločil nadučitelj na celjski okoliški šoli tov. Armin Gradšnik to svojo čast, so se vršile dne 22. t. m. nadomestne volitve. Oddalo se je 49 glasov in jih je dobil tov. Armin Gradšnik 48; en listek je bil prazen. Našemu zvestemu somišljeniku in zaslužnemu učiteljskemu organizatorju Gradšniku čestitamo na sijajni zaupnici učiteljstva v celjskem okraju! Naj deluje še nadalje neustrašeno za čast in pravice učiteljstva!

Tudi — kulturno delo! V računskem zaključku za l. 1907. izkazuje dunajska občina, okroglo 200.000 K izdatkov za pojedine, ki so se vršile na občinske stroške! Kakor znano, gospodujejo na dunajskem magistratu dr. Lueger in njegovi — krščanski socialci. To je vsekakor lep socializem!

Nimajo src! 62 letni hromec, ki je že 5 let za delo nesposoben, je dobil tri dni zapora, ker je tako žalostno gledal, da je mislila neka „plemenita“ gospa, da — berači.

Ovadila ga je policistu, in siromak je moral po bergljah za njim. In kje se je to zgodilo? V Gradu in sicer na temelju § 2. zakona o vlačugarstvu! In to v XX. stoletju!

Koroška in tuji. Koroški deželni zbor je zvišal koroški deželni zvezi za pospeševanje prometa s tuji subvencijo od sedanjih letnih 500 K na 4000 K. Tuji donosajo na leto Koroški do 7 1/2 mil. kron.

V Zagrebu je umrl ravnatelj mešč. šole v Slunju in pisatelj Ivan De v e v i č.

Ustrelil se je v Gradu preteklo soboto 18 letni trg. akademik Jožef Roškar iz Ptuja.

Šolsko zdravstvo.

Prvi avstrijski shod proti alkoholu je zboroval te dni na Dunaju. V seji dne 13. t. m. so dali delegati posameznih dežel poročila o razširjenosti in zatiranju alkoholizma v avstrijskih deželah. Protialkoholsko gibanje se širi med vseučiliško mladino ter obeta mnogo dobrega. Na zadnjem protialkoholistiškem shodu v Pragi je bila izgovorjena značilna beseda: „Alkohol ni ne nemški ne češki, ampak strupen.“ Osnovana je bila češko-slovenska zveza abstinentov, v kateri so združena vsa češka abstinentna društva. Tudi slovensko dijaštvo se je poprijelo agitacije proti alkoholizmu. V Ljubljani imamo društvo slovenskih abstinentov. Nadejati se je, da se to gibanje pri nas razširi in da dobi mnogo privrženec. Uspešen boj proti alkoholizmu bi imel gotovo blagodejne posledice na naše družabno življenje in bi mnogo pripomogel k saniranju naših političkih razmer. Dobrodejen vpliv abstinentnega gibanja na gospodarsko in političko življenje naroda opazujemo lahko najlepše na Norveškem, Danskem in Finskem, katere dežele si moramo vzeti za zgled.

Serum proti tuberkulozi je baje iznašel francoski profesor Lannelongue. Poizkusi so imeli ugoden uspeh pri bolnikih, pri katerih ni bila jetika še premočno razširjena.

Lek proti koleri. Prof. Kolle, ravnatelj zavoda za preiskovanja kužnih bolezni v Bernu (Švici), je naznanil, da je delal v tem zavodu na živalih poizkuse s serumom proti koleri. Poizkusi so se dobro obnesli. V Petrogradu bodo poiskovali novi lek. Prof. Kolle pripravlja poročilo o svojih izkušnjah in poizkusih.

Razgled po šolskem svetu.

Slovenska učiteljica v Ameriki. Calumet je dobil prvo slovensko učiteljico. V javni šoli v Tamaraku je pričela poučevati gospodična Nežica A g n i č e v a, hči ameriškega Slovenca Štefana Agniča.

Grof Lev Tolstoj je bil imenovan za člana petrograjskega vseučilišča. Naučni minister je to izvolitev potrdil.

Za ljudske izobraževalne namene je zapustil v Stockholmu umrli švedski veletržec Sunnerdahl nad 5 milijonov kron. Naročil je, da se iz tega denarja ustanovijo po deželi šolske kolonije, v katerih bi se naj otroci izobraževali v kmetijstvu in drugih praktičnih poklicih.

Z gospodarskega polja.

Pisemske znamke. V smislu odredbe c. kr. trgovskega ministrstva z dne 38. marca t. l., št. 12 607/P, drž. zakonika št. 66 iz leta 1908., neha veljavnost pisemskih znamk prejšnje izdaje z 31. oktobrom t. l. in je zaraditega od 1. novembra t. l. naprej dovoljeno rabiti za frankovanje edino le pisemske znamke nove izdaje. V svrhu nadaljne olajšave prehoda med prejšnjo in novo izdajo je poštним uradom dovoljeno nerabljen pisemske znamke prejšnje izdaje od 1. novembra 1908. do konca t. l. zamenjevati s pisemskimi znamkami nove izdaje brez plačn o ter od 1. januarja 1909. naprej do preklica proti vplačilu pristojbine od 1 vinarja za znamko.

Za vodne zgradbe, kanale in regulacijo rek. Ministrski svet je imel dne 16. t. m. sejo, v kateri je sklenil državnemu zboru predložiti zakonski načrt, po katerem se dovoljuje vladi 500 milijonov v kredita za vodne zgradbe, kanale in regulacije rek. Porabiti se ima ta denar v 15 letih.

Razmerje med poljedelstvom in industrijo. Dunajsko kulturno političko društvo se je poprijelo veliko obetajočega dela na skupno korist poljedelstva in industrije. Name-rava sklicati v kratkem veliko anketo zastopnikov poljedelstva, industrije in obrtnikov. Anketa bo imela namen zbrati material, da se razmerje teh treh skupin producentov spravi v soglasje. Anketa bo omogočila temeljit kontradiktorni razgovor med zastopniki industrije in poljedelstva, med zastopniki industrije in denarnih organizacij ter se bo pečala z vprašanjem o uvedbi statistike v industrijski produkciji. Ta statistika je potrebna, ker nam daje zanesljivo temelj za zdravo trgovsko politiko in gospodarsko zakonodajstvo. Desedaj imamo v Avstriji samo statistiko o poljedelskih produktih.

Zemljiški davek. V Avstriji pride na glavo vsako leto zemljiškega davka po 207 kron, na Ogrskem po 348 K, na Nemškem po 084 K, v Angliji po 045 K, na Francoskem 258 K in v Italiji 285 K.

Česen, ki smo ga pozabili jeseni na vrtu v zemlji, ga izkopljemo spomladi, presadimo posamezno in rastel bo dalje in služil nam bo k solati in v jedila kot začimba. Ta tudi naredi sad v zemlji. Zelena njegova bilka (listi) imajo prijeten duh.

Pletna vrba se sadi s potaknjenci v postu. Sadike, po 2 dm dolge, s 4 popki sadimo v rahlo, opleto vlažno zemljo, 2 dm narazen in lepe vrste. Prvo leto jo oplevemo dvakrat, potem jo prepustimo samo sebi. Vsak šolski vrt naj bi imel eno dolgo leho te koristne vrbe, rdeče in rumene. Obeljene sortirane šibe so prodajo povsod, kjer je že uvedeno pletarstvo.

Divji kostanj (plod) se pri nas še premalo uvaža. Jeseni meseca oktobra ga nabereimo in takoj posamezno po 2 dm v rahlo opleto zemljo vsadimo 1/2 dm globoko. Kali v vsaki zemlji. Spomladi hitro odraste. Šolski vrt naj ne bo brez par sto njegovih sadik. Plod sam je za svinjsko pičo. olupljen plod, suh nastrgan, daje lek proti želodčnemu krču.

Kamilica, bela polna, uspeva lepo in bujno v posodah na oknih več let. Sadimo jo s potaknjenci meseca marca v lonec. Zraste do 3/4 m visoko. Ovetje polno, nežnobeelo daje pravi kras oknu in vrtu. Na vrt v dobro zemljo presajena uspeva bogato. Osehlo, porumenelo ovetje posušimo na zraku in shranimo v papirju na suhem. Nje čaj je posebno sredstvo proti mrzlici in krvnim boleznim posebno za nežni spol. Nobena gospodinja ne bodi brez nje. Vrtnarji jo rabijo za najlepše šopke. Suho prodajajo lekarničarji.

Domači pepel daje vrtnicam in še bolj sadnemu drevju osobito v težki ilovnati zemlji močeno gnojilo. Potresamo ga v oktobru in v novembru ob deževnem vremenu krog teh rastlin.

Vinska kriza v Istri. Letos je prvo leto po odpravi nesrečne vinske klavzule med Avstro-Ogrsko in Italijo, da je nastala v Istri resna vinska kriza. Lanska vinska letina je bila v Istri srednje vrste ter se je mislilo, da se bo vino ob primernih cenah razprodalo kakor prejšnja leta. Toda prišlo je drugače. Iz statističnih podatkov je razvidno, da je v Istri še 150.000 hl nerazprodanega lanskega vina. Danes ponujajo v Istri vino bolje vrste po 20 do 24 K, slabše pa po 10 do 12 K za hl. Tako nizkih cen se ne spominjajo niti najstarejši vinorejci. Zdi se, da se vračajo stari časi, ko je bilo vino bokal po 2 do 3 krajcarje. Danes se v Istri splošno računi s tem, da je vsak vinorejec, ki proda vino izpod 10 do 12 vin. liter, na realni izgubi. Toliko najmanj velja njega vsak liter, preden ga ima v sodu.

Trgatev na Goriškem je končana. Trta je dala nenadno dosti vina. Povsod je vina v izobilju. Le bojijo se vinogradniki, da ga je toliko, da ne bo mogoče vsega razpečati.

Koliko zlata in srebra se pridobiva v Avstriji. Glasom statistike, ki jo je izdalo ministrstvo za javna dela o rudarstvu, se je pridobilo leta 1907 v Avstriji 307.109 metrskih stotov zlate rude v vrednosti 615 926 kron, za 60.000 K manj kot l. 1906. Srebrne rude se je dobilo 133.804 metrskih stotov, v vrednosti 2.798.149 kron. Produkcija zlata je v privatnih rokah in skoraj vsa na Češkem, namreč 99 37 %, dočim se je ostalih 0 15 % pridobilo v Solnogradu. Tudi produkcija srebra, ki jo ima v rokah erar, je večinoma na Češkem, namreč 99 37 %, na Tirolskem pa 0 63 %.

Raznoterosti.

Najdražji otrok na vsem svetu je brezdomno sedaj triletni ruski prestolonaslednik Aleksij. Takoj ob njegovem rojstvu je državni svet nakazal v državnem proračunu na leto 8 milijonov kron za prinčeve osebne potrebe. Največ te vsote se porabi za zavarovalnino, ker je prestolonaslednik zavarovan za 8 milijonov kron. Tudi za straže, detektive in tajno policijo za prinčevovo varnost se izdajo na leto vsote, od katerih bi lahko nad sto rodovin brezskrbno živelo. Ko doseže princ 15. leto, se apanaža zviša.

O japonskem gledališču. V japonskem gledališču sede gledalci po tleh in imajo pri sebi svoje jelo; če se koga poloti glad, razprostre pred sabo jelo in začne hrustati povsem komodno. Otroci se slačijo in oblačijo, odrasli pušijo, spe, jedo se hlade. Tukaj se mešajo vsi stanovi, bogati in siromaki, svilene bluze s preprostimi srjajami, mlade devojke in žene, ki doje deco. Vzlic veliki množici posestnikov vzdoh ni nikdar znosen. Igre imajo po 14 do 15 dejanj, predstave pa trajajo običajno 1 ali dva dni. Igra se srednje dobro. Umetniško razvit pa je ples, igrali pa so do nedavnega časa ali sami moški ali same ženske, šele od najnovejše dobe so igralske družbe mešane.

Nova znanost. Vseučiliški profesor v Parizu Binet je začel javno predavati o novi znanosti, namreč o takozvani „hiromantiji“ t. j.

znanost, kako iz oblike rok in prstov spoznati značaj človeka. Po njegovi teoriji pričajo pritlikavi in skrivljeni prsti hudoben značaj. Predolgi prsti izdajajo raztresenega človeka, prekratki pa nagli temperament in strastno nrv. Primerno dolgi prsti pričajo o živahnem in poštenem značaju, dočim se na suhih prstih izdaja egoističen človek.

Policijski svetnik za socialne demokrate. V Solnogradu umrli vpokojeni policijski svetnik Friderik Hardenroth je v svoji oporoki zapustil socialnodemokratski stranki 200 kron.

Italijanov je v Dalmaciji po zadnji uradni statistiki 15.279.

Najmlajši urednik je 9letni Henry Campbell, ki izdaja v Trontonu (Ohio) svoj časopis pod imenom „Boys Ocon Paper“. Ta otroški časopis čitajo v mnogih državah. Sedaj je prišel mladi „šef redakter“ v Novi Jork, da prouči uredništva velikih časopisov, ker misli svoj časnik izpremeniti v dnevnik. Sedaj je njegov časopis skromen, ker mu znaša letna naročnina le 5 centov.

Listnica uredništva.

Prijatelj: § 7. državnega zakona z dne 20. junija 1872. l., drž. zak. št. 86, pravi: Kdor na kaki šoli poučuje verouk, ta je v izvrševanju svoje učiteljske delavnosti pod disciplinarnimi predpisi šolskih zakonov. — § 5. drž. šol. zakona z dne 14. maja 1869. l., drž. zak. 62, pa pravi: Verski učitelji, cerkvena oblastva in verske družbe morajo izpolnjevati šolske zakone in tiste ukaze, ki jih po teh zakonih izdajajo šolska oblastva. — Potemtakem velja tudi za verskega učitelja § 30. šolskega in učnega reda, ki pravi, da ne sme noben učitelj brez zakonite opravičbe pouka prekiniti, odložiti ali prikrajšati, niti učnega časa kako drugače prenarediti. Po določilu § 34 istega šolskega in učnega reda pa je dolžnost voditelja posebno srbeti, da se šolski red natanko izpolnuje. — Iz vsega tega razvidite, kaj Vam je storiti! — Drugo porabimo o priliki. — J. K. P. g.: Obrnili smo se glede Vašega vprašanja do zaupnika na Štajerskem, pa še nismo dobili odgovora. Potrpite kakor moramo mi! — Ivan Žagar na Dobravi pri Kropi: Potrjujemo, da niste z notico „Kaj je z nadučiteljskim mestom v Kamni gorici“ v nobeni zvezi, da je torej tudi niste pisali. — J. Č. v T.: Konec poročila o zborovanju v Pragi priobčimo prihodnjič.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1812. Kranjsko. 179 1—1
Na trirazredni ljudski šoli v Dragatušu se razpisuje učno mesto v stalno popolnjenje. Zadosno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj vlagajo do 22. novembra 1908. C. kr. okr. šolski svet v Črnomlju, dne 22. oktobra 1908.

Št. 1398. 180 1—1
Na dvorazredni ljudski šoli v Ihanu se stalno oddati izpraznjeno učno mesto z zakonitimi prejemki. Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj predlagati do 28. novembra 1908.

Prosileci za stalno nameščenje, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, morajo dokazati z državno-zdravniškim izpričevalom, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. C. kr. okr. šolski svet Kamnik, dne 22. oktobra 1908.

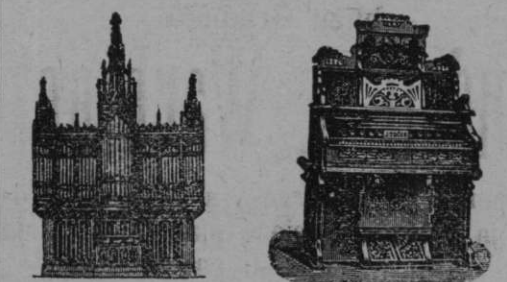
Št. 1399. 181 1—1
Na trirazredni ljudski šoli v Kamniku se stalno oddati izpraznjeno učno mesto z zakonitimi prejemki. Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj predlagati do 28. novembra 1908.

Prosileci za stalno nameščenje, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, morajo dokazati z državno-zdravniškim izpričevalom, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. C. kr. okr. šolski svet Kamnik, dne 22. oktobra 1908.

Odklikovane z zlatim zaslužnim križem s krono.

C. kr. privil. tovarne

orgelj in harmonijev
Jan Tuček, Kutna gora
(Češko) 25 26—23

stavi in dobavlja orglje vseh velikosti, sistemov in slogov, harmonije s stiskalnimi in sesalnimi sistemom (Cottage-orglje), klavirje in planine najmodernejših konstrukcij.

3 do 5letna garancija. Ustanovljene l. 1869. Nizke cene. Tudi na obroke. Tovarna je postavila že nad 6000 instrumentov. Ilustrirane prospekte orgel, cenike harmonijev in klavirjev gratis in franko.

Za šolske slavnosti ob cesarjevi 60letnici

- priporočila podpisaneec:
1. Slavnostni red za proslavo cesarjeve 60letnice v ljudski šoli. Cena 1 K, h.
 2. jub. knjižico „Iz življenja našega cesarja“. Cena izv. 24 h, 50 izv. 9 K, 100 izv. 16 K.
 3. podobno Njega Veličanstva presvetlega cesarja ob 60letnici s primernim besedilom. Cena 1 kom. 6 h, 100 kom. 5 K.
 4. spevoigro „Slava domovini!“ Cena partituri 3 K 20 h, besedilu pesmi 12 h, deklamacijam 16 h.

Anton Kosi,
Središče, (Štajersko).

Naročajte in priporočajte šolske zvezke slovenskega izdelka!

Založnik A. Slatnar v Kamniku.

Zaloga v Ljubljani pri V. Kenda, V. Petričiču, Fr. Igljuču in dr. ter pri trgovcih po deželi. 147—12 (9)

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezenine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene. Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica: Kolodvorske ulice št. 8. 175 52—2

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživetja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kaveiji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital	K 1053.737.339 88
Zavarovalnine	8.090.621 62
Izplačane škode in kapitali leta 1905	4.361.283 89
Rezervne in poroštvene zaloge	34.791.584 99
Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška)	2.188.391 24
Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva	34.087.781 48
Izplačana dividenda členom življen. oddelkov l. 1905	206.296 40
V vsem pa doslej	1.606.893 21
V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za	3.004.509 80
V 37letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade	87.176.383 75

Vsa pojasnila daje 22 26—23
General. zastop banke „Slavije“
v Ljubljani,
Gospoške ulice št. 12.

Zalogo šolskih zvezkov

za Štajersko

(od dež. šol. sveta potrjeni z dne 3. oktobra 1899) za Kranjsko po F. Levčevim lepomislu iz najboljšega papirja, enakomernimi čistimi črtami, pivnikom in poljubnim ovitkom priporoča 53 26-21

A. Umek v Brežicah in Krškem.
Uzorce na zahtevanje zastoj in franko.

Učiteljska tiskarna

priporoča sl. šolskim vodstvom in š. svetom za cesarjev 60 letni jubilej krasne

jubilejske karte

na karton z vzbočenim emblemom (naš cesar l. 1848. in 1908.) in primernim besedilom.

Posamezni komadi: manjši po 10 h, večji po 20 h. Pri naročilu nad 100 komadov 10% popusta. 112 12-11

Za šolsko mladino najprimernejše in najcenejše darilo in spomin na letošnji jubilej.

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 157 52-9

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Za krasno knjigo Gregorčičeve POEZIJE

katero je ravnokar izdala Mohorjeva družba, sem priredil

elegantne platnice

za nizko ceno 60 vin., s pošto 70 vin. Priporočam se za vsakovrstna knjigoveška in galanterijska dela.

IV. BONAČ, Ljubljana.

Velika zaloga šolskih in pisarniških potrebščin. 174 6-3

Kolega!

Svetujem Vam, da kupite svoji soprog, s čimer ji napravite veselje.

Hočete?

Naročite ji krasno in praktično sukno za krilo. Čujta, kaj piše gea. učiteljica Frič-ova iz Slatenice: „Jaz sem popolnoma zadovoljna; v dokaz služi to, da sem izmed osem kosov, ki ste mi jih poslali na izber, izbrala sedem.“

A glejte, kako so cenene:

1 kos sukna za celo strapno krilo	21-00
1 " " " kuhinjsko " "	2-
1 " " " vrtno " "	2-40
1 " " " lepše " "	3-
1 " " " prav lepo " "	3-40

Naročite takoj po povzetju od tvrde

Adolf Buchta v Kamenci, p. Sadek v Poličky, Češko. 113 26-13

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štambiljev

Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.

Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štambilje za datum, vsakovrstni klišaji, mo-50 grammi itd. itd. 52 39

Ceniki gratis in franko.

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154.

BRATA EBERL

tovarna oljnatih barv, laka in firneža v Ljubljani, Miklošičeve ulice 6 nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njihovo priznana najboljši, črni, medli 19 52-44

lak za šolske table.

JAN BAŠTA

v Schönbachu pri Hébu (Češko),

sloveča trvdka za dobavo godal, svetovnoznana zaradi svoje vsestransko priznane solidnosti, priporoča p. t. gg. učiteljem in zborovodjem svoje neprekosljive koncertne in orkestralne gosle, viola, čele, base, citre, kitare prvega reda ugodno doneče in prijetnih tonov z lesenimi ali kovinskimi stroji, dobre in trpežne strune za vsa godala, mojstrske gosli z lepim lokom in leseno škatuljo (9, 10, 12, 15 gl.). Ceniki gratis in franko.

Najugodnejša prilika za nakup. Vsaki instrument se pred odpošiljanjem strokovnjaško preizkusi.

Stare gosli in čela se zamenjuje za nove. Prva prodaja gramofonov in najpopolnejših ploč.

Veleocenjeni gospod! Poslane gosli so me po svoji ukusni obliki in vsled prijetnega glasu popolnoma zadovoljile! Mislim, da je dolžnost vsakega zavednega Čeha, da naroča svoje potrebščne pri Vaši cenji firmi, ki ne more ž njo tekmovati nobena inozemska trvdka. Želim Vam mnogo uspeha in ostajam prijateljsko vdani Fr. V. Mohapl, ravnatelj. L. 29./XII. 1906.

Ne kupujte pod roko od prekupeev, obrnite se najprej in naravnost na našo trvdko!

P. T. Jan Bašta, Schönbach! 89 18-16
Morem Vam sporočiti, da mi ugaja poslani bas radi lepega glasu in primerne cene. Pošiljam Vam zadnje odplačilo z zagotovilom, da ste me popolnoma zadovoljili. Borovany u Olešnice, 2./I. 1908.

A. Zimmermann, ravnatelj.
Na tisoče pohvalnih pisem svedoči gg. učiteljem in zborovodjem o kakovosti in primernosti mojih instrumentov.

Cenovnik zastoj in poštine prosto.

Največja in najbogatejša tvorniška zaloga priznana pravih švicarskih

Union-ur

katerih tvornice delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden

urar in trgovec

v Ljubljani

Prešernove ulice

nasproti frančiškanskemu samostanu.

Odlikovana

Prva kranj. tvornica klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeve ulice št. 5

blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene pianine, klavirje in harmonije tudi samoigralne

za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in računijo najceneje. 28 52-39

Največja tvornica na jugu Avstrije

Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

Najboljše klavirje

prvovrstnih dunajskih tvornic in harmonije amerikan. sistema prodaja in izposoja

Alfonz Breznik, učitelj „Glasb. Matice“

136 Ljubljana, Gradišče 11. 52 16

Vljudno priporočam p. n. učiteljstvu, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, kakor tudi raznim čitalnicam in ljudskim knjižnicam svojo že mnogo let obstoječo in sedaj na novo izvrstno preurejeno

knjigoveznico

Jos. Dežman

Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 7.

Izvršujem vsa dela, od preprostih do najfinejših. Posebno solidno in ceno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter čitalnice. Vezanje raznih zapisnikov, hranilnih in drugih knjižic ter izvrševanje vseh raznih del, ki spadajo v knjigoveško stroko.

Cene sigurno najnižje.

Pri večjih naročilih znaten popust, oziroma plačam poštino od pošiljatev z dežele. Tako da naročnik radi pošiljatev nima nikakih stroškov. 83 26-16

Slovenci, kupujte užigalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda!

Narodna knjigarna

v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3

združena s trgovino s šolskimi, pisalnimi, risalnimi in drugimi v to stroko spadajočimi potrebščinami, se priporoča vsemu zavednemu naprednemu učiteljstvu za dobavljenje vseh

knjig in časopisov ter šolskih in drugih potrebščin.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitniške zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba. 176 52-2

Izšla je in se dobiva v Učiteljski tiskarni spevoigra 133-9

Slava cesarju

Francu Jožefu I.

Za šolske slavnosti priredil in Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta poklonil Emil Adamič, učitelj v Kamniku. Cena 52 strani obsegajoči partituri je 5 K. Po pošti 20 vin. več. Besedilo za učence je izšlo v posebni knjižici po 10 vin. knjižica.

1848

1908

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom v Ljubljani, Gradišče šte. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine

iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah.

Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah.

Tiskanje muzikalij in časopisov. (2) 12-12

Litografija.

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.